

דוח חדש: "הפסולת המסוכנת היא פצצת זמן מתקתקת"

כך מזהירים חוקרי מוסד שמואל נאמן. לטענתם, בישראל אין נתונים מהימנים אודות כמות הפסולת והגדרתו שנויה במחלוקת, מה שפוגע בדרך הטיפול בה ועלול להביא להמשך זיהום מקורות המים והקרקע של ישראל

nrq מעריב | 2/9/2008 13:35

לא ניתן לדעת מהי כמות הפסולת המסוכנת הביתית שמיוצרת בבתי ישראל ובתעשייה, כך עולה ממסמך סדרי עדיפות לאומית בתחום איכות הסביבה של מוסד שמואל נאמן לשנת 2007-2008 שעתידי להתפרסם בשבועות הקרובים.

פסולת צילום:ענת זכאי

הטיפול בנושא פסולת מסוכנת מבוסס על תקנות רישוי עסקים משנת 1990. בתקנות אלה מוגדרת "פסולת" כ"חומר מכל סוג, המכיל חומר מסוכן המסולק ממפעל או מיועד לסילוק, או שיש לסלקו על פי קביעת המנהל". פירוט של חומרים מסוכנים מופיעים בספר שנקרא "ספר כתום" בו קיים סיווג של חומרים וקבוצות חומרים על פי הסיכון הנשקף מהם בעת שינועם.

פסולת מסוכנת היא זו שבגלל כמותה, ריכוזה, או תכונותיה הפיזיקליות או הכימיות עלולה לגרום או לתרום בצורה משמעותית לעלייה בתמותה, בתחלואה, או לכל פגיעה שהיא, חולפת או מתמשכת (בלתי הפיכה), בבריאותו של האדם או בסביבה אם אין מטפלים בה, או מאחסנים, משנעים או מטמינים אותה כראוי.

לטענת החוקרים, עקב מחסור בנתונים ובכלים למדידה ולבקרה, אין כיום בישראל טיפול נאות בפסולת המסוכנת שמיוצרת בתעשייה, בבתי החולים ובמגזר הביתי. לטענתם, המדיניות הקיימת לוקה בחסר וקיימת סכנה ממשית להמשך זיהום מקורות המים והקרקע של ישראל. חוקרי המכון מזהירים כי "מדובר בפצצת זמן מתקתקת".

אפרת אלימלך, אחת מעורכות הדוח אומרת כי "טיפול לקוי בפסולת מסוכנת עלול ליצור מפגעים סביבתיים: זיהום אוויר, זיהום מקורות מים עיליים, זיהום מי תהום, זיהום קרקעות, זיהום סדימנטים (קרקעית הקישון והירקון) זאת תוך כדי סיכון בריאות הציבור". אלימלך טוענת גם כי סוגים שונים של פסולות מסוכנות מתלקחים במהירות ועלולים לגרום לפיצוצים בבואם במגע עם חומרים אחרים.

מלבד הסכנה לסביבה, מסבירים החוקרים כי אין בארץ כל מנגנון לאימות נתוני הפינוי של המפעלים ואו לבקרה על

תנועת הפסולת בין הגורמים השונים ולא קיימת מתודולוגיה לאימות דיווחי המפעלים על כמויות הפסולת המיוצרות בפועל.

ד"ר ברנדה פליקשטיין, אף היא מעורכות המחקר, מדגישה כי בסיס הנתונים הנוכחי של המשרד להגנת הסביבה נשען רובו ככולו על דיווחי יצרני הפסולת והחברה לשירותי איכות הסביבה. עובדה זו יוצרת בסיס נתונים רעוע, שאינו מאפשר קיום בקרה רציפה על כמויות הפסולת המסוכנת המיוצרות. במערכת כזאת קשה לקבוע יעדים בני מדידה ועל אחת כמה וכמה מדיניות אחידה לניהול הפסולת המסוכנת.

לדברי פילקשטיין, בעולם המערבי נהוג לחייב את היצרן בדיווח רציף אודות הכמויות המיוצרות, אופן הטיפול בהן והאמצעים שהוא נוקט להפחתתן. נתונים אלו אמורים להיות שקופים לגמרי, נגישים לציבור ברשת האינטרנט ומאומתים יותר מאוחר באמצעות מאזני מאסה.

המסקנות לא יושמו

פרסום מסקנות אלה מצטרפות למסקנות קודמות, שפרסמו החוקרים במסמך סדרי עדיפות משנת 2001, לטענת החוקרים כבר אז נמסרו המלצות למשרד להגנת הסביבה ולרשויות השונות, אולם עד כה מעט מאד מההמלצות יושמו.

ד"ר אופירה אילון, מנהלת תחום איכות הסביבה במוסד שמואל נאמן מסבירה ש"המסמך הנוכחי מדגיש את הבעייתיות בהגדרת הפסולת המסוכנת בישראל. על פי תקנות רישוי עסקים לסילוק פסולת חומרים מסוכנים, פסולת מסוכנת מוגדרת כ'חומר מכל סוג, המכיל חומר מסוכן המסולק ממפעל או מיועד סילוק, או שיש לסלקו על פי קביעת המנהל'". אילון מציינת כי "הגדרה זו בעייתית כיוון שהפסולת מוגדרת על פי אופן הטיפול בה ולא על פי תכונותיה. כל טיפול השונה מ'סילוק' דורש אישור מקדים של מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה או ראש אגף חומרים מסוכנים".

לדבריה, בעולם המערבי, פסולת מסוכנת מנוהלת תחת חקיקה ייעודית ונמצאת תחת פיקוחו של אגף פסולת בישראל, לעומת זאת, פסולת מסוכנת מנוהלת תחת תקנות רישוי עסקים ופקודת בריאות העם ונמצאת בפיקוח האגף לחומרים מסוכנים.

מסמכי "סדרי עדיפות לאומית בתחום איכות הסביבה" של **מוסד שמואל נאמן**, מופצים מאז שנת 1999 במטרה להתרועע על כשלים במדיניות הסביבתית ולהעלות נושאים חשובים לסדר היום הציבורי, זאת כדי להוביל לניהול סביבתי נאות מקובל בעולם המערבי.

טרם התקבלה תגובת המשרד להגנת הסביבה לטענות המחקר וממצאיו.